

Monsieur Todó

A principi dels noranta, les novel·les de Lluís Maria Todó tenien el prestigi d'un estil amè, un català sòlid, uns arguments contemporanis i una defensa gens sermonejadora de la llibertat. Tot i això, jo les llegia amb la suspicàcia gremial de l'ignorant que interpreta com a excés d'erudició el que només vol ser un mirall recíproc –i culte– de curiositat. L'autoextirpació dels prejudicis és la millor escola per construir un criteri: va passar el temps, van arribar altres llibres i, gràcies a l'ecumènica hospitalitat d'Agustí Fancelli, tots dos vam acabar escrivint a *El País*. Cada col·laborador tenia les seves dèries, i les de Todó passaven per altercats entre tribus de filòlegs, protocols arbitraris universitaris, el món infinit de la traducció i el Raval de quan es deia Barri Xino (i els seus mites: des d'un Ocaña poèticament carbonitzat per disfressar-se de sol fins a la Bodega Bohemia explicada amb un realisme gens nostàlgic). De tant en tant el diari s'entestava a reunir els seus cronistes i descobríem que Todó tenia un punt verinós idoni per al periodisme que, per sort per als lectors, els seus textos absorbien amb una elegància a mig camí entre Marcel Proust i un barrufet remugaire més afrancesat que belga.

El·lipsi: van passar tants anys que Todó es va convertir en avi i jo en pare de fills prou grans per poder anar a la presó aquí i als EUA. Fins que, a finals de 2015, va publicar *L'últim mono*, una història memorable sobre l'ona expansiva de les drogues escrita sense renunciar ni a l'egoisme de supervivència i la perplexitat impotent del protagonista (un pare confrontat a la toxicomania del seu fill) ni a l'ambició de crear un clima literari que no confongui la sinceritat amb el postureig lacrimogen. Després de llegir-lo vaig pensar que no tornaria a publicar res de tant profund i equilibrat i celebro haver-me equivocat. Todó està tant en forma que acaba d'escriure *Gramàtica dels noms propis* (Club

Vaig pensar que Todó
no tornaria a publicar res
de tant profund i equilibrat
i celebro haver-me equivocat

Editor). Aquí el motor de la història és la família analitzada amb un sentit de l'humor forense. Aquest mètode li permet remuntar rius i afluents materns i paterns i, en paral·lel, explicar-se a través de les llengües parlades –català, castellà, francès– en una família barcelonina moderadament ben situada, lluny de la (im)puresa aristocràtica dels llinatges però que, com tantes altres, combina orígens diversos i els derivats lingüístics que això comporta.

Biografia coral centrada en les mutacions d'una llengua que, en funció de les investides de la història (repressores durant el franquisme, imperfectament normalitzadores després), s'empobreix fins a indignar l'autor, que defineix com a neocatalà aigualit, orfe de pronoms febles i de vocals neutres, el català que parlen els joves d'avui.

I l'autor torna a complir el contracte que sempre estableix amb el lector: amenitat, intenció, estil, sentit de la llibertat i rampells de verí que li agraim (especialment els veïns de Sant Gervasi), sobretot quan teoritza sobre la perversa influència de l'escoltisme en l'entusiasme per la desobediència del sobiranisme actual.